

Ob 300-letnici župnijske cerkve v Stopičah

Tabor

Župnijska cerkev
Marije, Tolažnice
žalostnih v Stopičah

Župnija mučencev

Freska iz cerkve sv. Miklavža v Pangrč Grmu: Pohod in poklon sv. treh kraljev

TABOR
1-3 • 2010

VSEBINA

Iz kulture smo Slovenci živel – arh. Jure Lombergar	1
Župnija mučencev – T. B.	3
Odmevi – Ivan Glušič, Mozirje	5
Komu naj verjamem – L. N.	7
Kdo je bil med vojno parazit – Alojz Rebula	8
Vse so nam pokradli – Antonija Mehle por. Miklič	10
Moj ata – Marija Mehle por. Vidic.....	12
Sprejemanje resolucije – dr. Peter Starič.....	13
Slovenski Kristjani – kardinal dr. Franc Rode	13
Komunizem še čaka na obsodbo – dr. Anton Stres.....	14
Predsednik vseh – Zlata Krašovec	15
Totalitarizmi – Jože Dežman.....	17
Da ne pozabimo – Uredništvo.....	18
Ni več nedotakljivih – Jože Dežman.....	29
Bil je škof treh Slovenij – Ivo Žajdela	31
Ni nemogočih poti – Alojz Rebula	35
Ukradeno otroštvo – Tina Romšak.....	37
Temna dediščina komunizma – Ciril Šonc.....	40
Ali ste vedeli	44
Darovali so	48

Januar–Marec 2010 • Ljubljana

»IZ KULTURE SMO SLOVENCİ ŽIVELI...«

Ob 20. Obletnici smrti dr. Tineta Debeljaka.

Pesnik, pisatelj, prevajalec, literarni zgodovinar, poročevalec. Kdor bo preučeval njegovo obširno delo, bo v zadregi, kateri naziv bi mu bil najbolj primeren. V njegov življenjepiš, pa gotovo sodi naziv, ki se ne dobi na nobeni univerzi: zavedni Slovenec in narodni buditelj v emigraciji.

Slovenska skupnost v Argentini je danes po zaslugi takih mož, živ ud slovenskega naroda.

V času italijanske okupacije se kot urednik Doma in sveta dr. Tine Debeljak ni odzval kulturnemu molku, ki ga je ukazalo partizansko vodstvo. S to odločnostjo pa je od revolucionarjev dobil priimek »izdajalec«.

Debeljak je bil prepričan, da je v vojnem času literarno in kulturno delo še kako potrebno.

920101551

Tudi po vojni ni klonil. Od sebe in drugih je v izgnanstvu zahteval podvojitev moči za ustvarjanje.

Uredniku revije Dom in svet je Tine Debeljak pisal iz taborišča:

»... in zato pišem literatom. Delajte, delajmo! Postavljeni smo v veliki čas, izbrani smo za velike naloge.

Ne zapravimo tega časa, Z nami in iz nas poje Domovina. Iz nas naj poje ves slovenski duh!

Kar bomo ustvarili v teh razmerah, bo imelo dvojno ceno: služilo bo lepoti in ljubezni in bo najlepše stkani Veronikin prt.

Zapomnimo si: bistvo slovenskega naroda je kulturno življenje!

Iz kulture živimo, s kulturo tudi ne bomo umrli, temveč pričakovali novih, lepših dni.

In, ko se bomo nekoč povrnili v Domovino bomo s seboj prinesli

Aleksander Igljučar je debeljakovima hčerama Jožejki (na predsednikovi levi strani) in Meti izročil listino o posthumnem imenovanju dr. Tineta Debeljaka za častnega člana muzejskega društva Škofja Loka.

čudovito rožo našega kulturnega ustvarjanja, vsadili jo bomo v vrt naše zgodovine: Roža naše slovenske emigrantske literature in sploh kulture.

Vse to nosimo v sebi in s seboj – vso svojo tisočletno kulturo, vso grozo revolucije, vso tragedijo Vetrinja in desettisoče naše pomorjene mladosti. A zavedamo se, da nosimo v sebi tudi vso zadnjo bolečino Domovine, ki je ostala doma. Bedo naših žena, otrok in koprnenje naših ljudi: molitev mater in očetov, trpljenje otrok.»

Njegova prva knjiga emigracije je izšla leta 1949 »Velika črna maša za pobite Slovence.« V 3500 verzih pesniško opisuje grozoto povojnih pobojev.

Tako kot je sam deloval na vseh področjih, je neutrudno bodril predvsem mladino k aktivnemu sodelovanju:

»Naša in vaša generacija ima še posebno dolžnost: mi vaši starši smo šli iz Domovine, da ji priborimo svobodo, vi naši otroci pa prevzemajte od nas to nalogo: pomagati Slovincem v Domovini, da se rešijo nasilnega režima in zažive v duhovni, demokratični svobodi, kjer bo spet človek človeku brat.

Starši, šolajte svoje otroke, ki imajo talente. Potrebujemo izobraženih ljudi ki se bodo uveljavili v svetu. Mi potrebujemo toliko vplivnih in velikih ljudi – kot Slovenci, kot Slovence!

»S Tinetom Debeljakom odhaja patriarh slovenske emigrantske kulture,« je zapisal v Zvonu Alojz Rebula.

HVALA IN SLAVA TI, NAŠ VELIKI NARODNI BUDITELJ!

T. B.

ŽUPNIJA MUČENCEV

Župnija Stopiče se razprostira med Novim mestom in Gorjanci.

Svet je skalnat, težak za kmetijstvo, uspešnejši pa je za vinogradništvo.

Župnija je bila v zgodovini tesno povezana s sosednjo, šmihelsko

župnijo, ki je bila prafara. Prvič v zgodovinskih virih je omenjena leta 1296. Leta 1716 so v Stopičah ustanovili beneficij (pomožno župnijo), leta 1767 pa so Stopiče postale župnija.

Zanimivo je, da je takrat stopiška cerkev, ki je slovela kot priljubljena božja pot, pritegnila večino šmihelskih faranov. Zaradi tega je cerkveno vodstvo razmišljalo, da bi sedež šmihelske župnije prenesli v Stopiče, njeno ime pa ohranili. To se ni obneslo in že leta 1788 sta bili župniji spet ločeni.

Sedanjo cerkev v Stopičah je leta 1709 pozidal grof Janez Lovrenc Paradeiser, lastnik gradu Poganjci. S tem je izpolnil obljubo, ki jo je dal v boju s Turki in bil rešen smrtne nevarnosti. Posvečena je Mariji, Tolažnici žalostnih.

Leta 1951 je cerkev dobila nove orgle. 20 januarja 1952 bi jih moral blagosloviti škof Anton Vovk, ko so ga komunisti ustavili na železniški postaji in žažgali. To je bilo dejanje vredno divjanja komunističnih prostakov, ki so bili naročeni od vodstva krvave revolucije.

Stopiška fara vernih ljudi, je doprinesla neizmerno veliko žrtev komunistične revolucije.

Že junija leta 1942 so partizani umorili podžupana in župana Stopič in vrsto ljudi, ki so bili dejavni v cerkvenem življenju.

12. julija so komunisti na domu v Hrušici ugrabili župana Brulca in mladoletnega sina Jožeta, ju zverinsko mučili več dni in ju končno pobili s krampi, ker sta bila verna – »farška in je župan zavajal ljudi,« je bila rdeča obtožnica.

Na Zajčjem Vrhu so odvedli Franca Turka, očeta šestih otrok. Odvedli so ga v Gaberje, svojo »rdečo republiko«, kjer so ujetnike mučili celo z ognjem, nato pa pomorili.

Ko je trpljenje faranov privrelo do vrha in ni bilo izgleda, da bi jih kdo branil, so vstali vaški fantje v bran pred morilci. Čakali so na robu vasi in prežali. V Stopiče se je povrnil vsaj delni mir in ljudje so imeli neko upanje.

Začeli so odkopavati plitve grobove žrtv. Konec oktobra leta 1942 so deset žrtev pokopali v Stopičah. Po vojni pa, ko je zavladal teror - revolucija in je bil njihov bog rop, nasilje in umor, so ti grobovi morali ostati brez imen, cvetja in še mnogo novih se jim je pridružilo.

Župnišče v Stopiĉah so poŹgali partizani septembra 1943

Divjanje revolucije je v Źupniji povzroĉilo straŹno gorje.

Komunisti so pomorili 264 ljudi stopiŹske fare.

Partizani so Źe septembra leta 1943 poŹgali ŹupniŹe in Źolo v vasi. Takrat je zgorel tudi farni arhiv v Stopiĉah. Źupnik JoŹe Smoliĉ si je Źivljenje reŹil z umikom iz fare, leta 1952 pa so ga komunisti v Novem mestu obsodili na dosmrtno jeĉo.

Ivan GluŹiĉ, Mozirje

ODMEVI

Iz zgodovinskega spomina vemo, da sta si bila nacizem in komunizem najbolj podobna v tem, da sta oba preganjala predvsem najbolj poŹtene, znaĉajne in verne domoljube.

Nacisti so Źe kar ob zaĉetku okupacije stegnili roke po naŹih duhovnikih in jih izselili vedoĉ, da so duhovniki najbolj zavedni slovenski

Cerkev sv. Kozme in Damijana v Dolžu so partizani (skupaj s šolo) požgali 5. decembra 1942

domoljubi. Komunisti pa so po zasedbi Slovenije te naše duhovnike strpali v zapore, nekatere pa so poslali v delovna taborišča. Če bi mogli govoriti stavbni bloki na Žalah v Ljubljani, bi povedali, kaj je bilo tam trpljenja, zaničevanja, ponižanja in zmerjanja teh ubogih trpinov duhovnikov. Vse zato, da bi vernike laže odvrnili od cerkve, ker bi prikazovali te bedne trpine.

Iz zgodovine se učimo. Resnici na ljubo povejmo:

Slovenski duhovnik je vogelni kamen naše slovenske stavbe. Bil je nam luč, močna ali slabotna, toda bil je luč v viharjih naše temne zgodovine. Bil je steber naše identitete. Bil je glas vpijočega v puščavi.

Ne bi bilo vaških straž in ne pozneje domobranstva, če ne bi partizani izvajali tak strahotni teror, ugrabljanja, mučenja in morije nad nedolžnim, nezaščitenim prebivalstvom!

Preko tisoč rojakov je bilo zločinsko pomorjenih, preden je bila ustanovljena prva vaška straža.

Vsak človek ima pravico braniti se, če je napaden in nihče nima pravice ustrahovati mirnih ljudi! Človek obnemi, ko sliši kako sadiščno so partizani mučili svoje žrtve, kot na primer mlado mamico, učiteljico Ivanko Škrabec, ki je bila noseča in si je morala sama kopati jamo. Ohranilo se je njeno doživeto pismo še nerojenemu otroku.

Pa ob mislih na mučenje učiteljišnika Janeza Pavčiča, Milka Cankarja, Francija Jakoša ter sorodnikov očeta in sina Jakoš iz Dobrunj. Vso noč 17. Maja 1942 so jih na vse načine mučili in zahtevali orožje, ki ga niso imeli, zjutraj pa so še na pol žive zakopali v Kučmarjevem gozdu na Polici.

Ali duhovnika dr. Lamperta Ehrlicha, ki ga je atentator Franc Staedler – Pepe ustrelil sredi dneva v Ljubljani in njegovega spremljevalca..

Če bi svetniški škof Slomšek živel v 20. stoletju, bi ga verjetno preganjali tako komunisti kot nacisti in bi mu stregli po življenju kot so škofu Antonu Vovku, ki je kot Slomšek v svojem času neustrašeno branil ljudi pred »sleparji in grabežljivimi volkovi«

KOMU NAJ VERJAMEM

Odprem televizor. Na zaslonu se pokaže poslanec državnega zbora Anton Anderlič. Njegov govor me spominja na moja otroška leta, po načinu besednjaka in vsebini. Kot bi poslušala zagrizenega, polpismenega partijskega aktivista pred pol stoletja: o farjih, zločinih katoliške Cerkve, o kolaboraciji, vse vprek in počez in na pamet.

V mojih otroških letih smo bili takih govorov vajeni, bili so del našega življenja, danes pa me je govor poslanca Anderliča prizadel, kajti pomislila sem, da bi lahko pomenil vrnitev v nek drug čas.

Govor Anderliča pa me je spomnil na mojo teto, katoliško redovnico, šolsko sestro. Nacisti so šolske sestre pregnali iz Maribora, kjer so imele svoje učiteljišče. Zatekla se je domov na Jesenice. Ob dolgih zimskih večerih nam je nečakom pripovedovala o svojem življenju, kako so jih nacisti pregnali iz Maribora, Kako je potem doma pomagala

našim fantom, ki so bili v gozdu, kako so jo aretirali gestapovci in jo zaprli v Begunjah.

Kako so jo potem mučili in poniževali komunisti in kaj so z njo počeli partizani. Zamenjali so se le rablji. V njenem pripovedovanju ni bilo ne jeze, ni bilo sovraštva. Le enkrat se spomnim, ko je povzdignila glas in rekla:

»Vse skupaj je ena velika laž; ko so nacisti v Mariboru preganjali nas redovnice, so komunisti pozdravljali Hitlerja!«

Alojz Rebula

KDO JE BIL MED VOJNO PARAZIT

Diskuziji, ki se vleče med bralci Dela o tem, kdo je bil med vojno parazit, nisem sledil, kakor ne bi sledil diskuziji, ali je voda mokra. Vedel sem namreč, da se med pisci Dela (kljub njegovemu geslu »Misli širše«) nihče ne bo upal zapisati, da je bil velik parazit, zajedalec v slovensko narodno telo predvsem komunistična partija Slovenije.

Kaj drugega kot zajedavec tudi ni mogla biti, saj je začela revolucijo brez vsega, razen Stalinove ideologije: brez industrijskega proletariata, ki je simpatiziral s Hitlerjem, brez množic, ki so bile katoliške, brez parlamentarne identitete, brez lastne materialne baze, brez narodnega ugleda. Imela je dva tisoč članov in teror, Vos. Na vsak način se je morala obkrožiti. Dejansko se je parazitsko, da bolj ne bi mogla, nahranila krščanske civilizacije, krščanskih ljudi, po vojni pa krščanskega premoženja, vključno s svojim organizacijskim sekretarjem Tonetom Tomšičem, ki je sicer umrl kot kristjan.

Najprej se je Osvobodilna fronta usedla, sama bolj boljševiška kot narodna v tisto patriotsko narodno vzdušje, ki ga je bilo ustvarilo sto let krščanske civilizacije. V začetku je bilo vse za navidezno narodno OF. Partiji pri tem ni bilo nič bolj dragoceno, kot krščanski socializem, ki ga

Arheolog Draško Josipovič in zgodovinar Jože Dežman med izkopavanjem v Lovrenški grapi oktobra 2006

je potem izdajalsko likvidirala. Po vojni Udbi nihče ni šel tako v slast kot »nespreobrnjeni« krščanski socialist.

Kar je šlo mladih v hribe, so bili katoliški fantje, saj drugega na slovenskem podeželju takrat ni bilo. Ti so potem pod sistematično ateistično prevzgojo v glavnem svojo vero izgubili. Kar je torej ljudi padlo v partiji so bili v glavnem krščanski ljudje. In od česa so živeli borci za partijo, predvsem borci revolucije po gozdovih? Od kmečkega ljudstva, ki je bilo celoti krščansko.

A nahraniti se krščanske krvi, krščanske hrane iz krščanskih domov partiji ni bilo dovolj.

Po vojni je bilo treba pahniti krščanstvo v nekakšen dioklecijanski režim in spet parazitsko pograbititi vse, kar je bilo cerkvenega in prevzeti

vso krščanska materialno bazo: šole, tiskarne, bolnišnice, dijaške domove, mladinske centre. Ob materialnem parazitiranju je teklo ideološko, strpati v partijo čim več uklonljive krščanske inteligence, čim bolj odtegovati od Cerkve mladino, v šoli pa na vse pretege marksizirati.

Posebno v prvih desetletjih eno samo zajedanje v naše krščansko narodno telo.

Sicer pa je simbol partijskega zajedalstva živ med nami. Najglasnejši branilec poražene partije in njenih grozot ni kakšen bivši visoki partijec, ampak odpadnik od krščanstva, bivši krščanski socialist. Tudi za vlogo apologeta je morala partija dobiti človeka, ki ni bil iz njenih vrst, ker očitno svojega za takšno pogrebno vlogo ni imela. Sicer pa dr. Stanovnik dela neblagi pokojnici slabo uslugo: z neomejenim topoumno neselektivnim odkrivanjem njenih zlih del dokazuje, da je partija bila natanko to, kar je o njej mislil katoliški škof, ki ga on napada.

Antonija Mehle, por. Miklič

Vse so nam pokradli!

»Naše posestvo je bilo pokradeno do žlice. Nismo imeli hrane, ne obleke ne čevljev, ničesar za preživetje. Sestra je bila štiri leta starejša od mene. Ona je zjutraj šla k maši, ko pa je prišla domov, sem jaz oblekla njeno obleko in šla k deseti maši. Davki so bili nemogoči, tako rekoč »Obvezna oddaja«. Tako, da smo morali oddati vse, tudi tisto, kar nismo imeli. V šoli sem bila zelo zapostavljena, še govoriti nisem smela nič. Pobrali so nam vso živino in krmo, prvih štirinajst dni, potem ko so zaprli očeta, vse stroje, konje, komate, vse so nam izropali, kar se je dalo premakniti. Pa še strašili so nas v nočeh, ker so vedeli da nas je strah po noči. Nobene pomoči ni bilo za nas. Šole nisem mogla nadaljevati, tako, da imam samo osnovno šolo. Ostala sem doma in pomagala mami, ki je bila bolna od same žalosti. V službo sem šla pozno. Potem pa nisem imela dovolj let, da bi se upokojila. Morala sem deset let kupiti.«

... in večna luč naj jim sveti ...

Marija Mehle, por. Vidic

MOJ ATA

Marija Mehle poročena Vidic: leta 1994 ob odkritju farne spominske plošče, posvečene zamolčanim žrtvam vojne in revolucije v Šmarju-Sap:

»Spominjam se tistega majskega dne, ko si moral na ukaz »osvoboditelj« na njivi odložiti matiko. Nikoli ne bom pozabila, ko si se oziral okoli in iskal naše oči, kot bi slutili, da se ne bomo videli nikoli več. Slišala sem kako je bilo tvoje nemirno srce in čutila bolečino, ko si odhajal z njive in zrl v svoje žuljave roke.

Nikoli več me ne bo pobožala tvoja zgarana roka in nikoli več ne bom slišala iz tvojih ust: »O, ti moj ljubi otrok!«

Mama in sestra sta ti še pomahali v slovo, v zadnje slovo, ko si vstopal v živinski vagon na binško nedeljo na grosupeljski postaji. Zadnjič si se še ozrl na svojo domačijo 7. julija leta 1945 in pustil ob progi sporočilo: Izpričajte mojo nedolžnost!

Vsak dan smo čakali, kdaj bodo zaškripala vežna vrata in boš vstopil – ti ata!

Z njiv smo zrlj proti postaji, če že prihajaš, a zaman. Želeli smo spet slišati tvoj glas:

»O, moji ljubi otroci.« Zaman ...

Vse noči sem poslušala jok svoje mame in sem slutila zakaj joka. Oblivale so me solze in sem v misli izgovarjala besede:

»Ata, moj ata, kje si?«

Zdaj vem, da si takrat že počival pod Mecesnovo gorico, jaz pa sem odraščala brez očetovske ljubezni in vendar sem te čutila ob sebi. Tvoja ljubezen do nas je segala preko gozdov in poljan, preko groba do naše domačije.

Vseskozi sem bila otrok izdajalca. Ti ata pa si v meni ostal čudovita roža, roža očeta – junaka in tak mi ostajaš v spominu. Ta čudovita roža očeta – junaka, ne bo nikoli ovenela in podarila ti jo bom tedaj - tedaj ko mi boš prišel naproti ...

Tvoja Marija

* * *

Pri sprejemanju resolucije EU, ki enači fašizem, nacizem in komunizem ter njihove zločine proti človeštvu, je v Sloveniji težko ideološkim naslednikom tistih, ki so zagrešili povojne poboje in povzročili množična grobišča sprejeti obtožbo, da so bili v teh dejanjih komunisti enaki fašistom in nacistom, čeprav ni bistvene razlike med pobijanjem dojenčkov »neprave« rase s plinom ali tistih, katerih starši so imeli »nepravo« politično prepričanje, ki so jim dojenčke zmetali na voz (diro), da so v pričo mater umirali od vročega junijskega sonca, žeje in lakote, v taborišču smrti Teharje.

Dr. Peter Starič

* * *

Tudi slovenski kristjani smo bili v zadnjih desetletjih priče sramotjenja vere, potvarjanja zgodovine, predmet posmeha in odkritega sovraštva.

Priznajmo, da nismo vedno pokazali dosti poguma v obrambi vere in Cerkve. Raje smo sklonili glave in tiho prenašali žalitve.

Čas je, da uveljavimo pravilno gledanje na našo preteklost in priznamo pomembnost krščanske kulture v našem narodu.

Kardinal dr. Franc Rode.

Dr. Anton Stres

KOMUNIZEM ŠE ČAKA NA OBSODBO

Izjava Komisije Pravičnost in mir pri SŠK ob dnevu spomina na žrtve totalitarnih režimov.

Evropski parlament je dne 2. aprila 2009 pozval »k razglasitvi 23. avgusta za vseevropski dan spomina na žrtve vseh totalitarnih režimov, da bomo lahko dostojanstveno in nepristransko počastili njih spomin«.

Komisija P. in M. zato slovensko javnost poziva, da obsodi najprej okupacije nacistov in fašistov, nato pa revolucijo, ki jo je izvajala komunistična partija..

Slovenci smo eden tistih evropskih narodov, ki so nacistični, fašistični in komunistični teror in nasilje posebej kruto doživeli.

Medtem, ko sta v našem javnem mnenju nacizem in fašizem primerno ovrednotena in zavržena, komunistični totalitarni, krvavi režim, na tako nedvoumno obsodbo še čaka. Razlogi za to so različni. Eden je tudi v tem, da je komunizem pri nas ostal dolgo časa na oblasti in, da je prikrival svojo resnično podobo. Na to meri evropski parlament ko pravi: »Noben politični organ ali politična stranka nima izključne pravice do razlage zgodovine« in da »ti organi ali stranke ne morejo trditi, da so objektivni«. Še več, v zadnjem času poskušajo nekateri »rehabilitirati« našo komunistično preteklost in njene nosilce, s čimer omalovažujejo krivice, ki so jih nosilci režima zakrivali.

Vnovično poimenovanje ceste po Titu v našem glavnem mestu in ohranjanje poimenovanj ulic in trgov po nosilcih komunističnega režima je v popolnem nasprotju s črko in duhom omenjene resolucije Evropskega parlamenta, kakor tudi resolucije št. 1481 parlamentarne skupščine Sveta Evrope z dne 26. januarja 2006 o potrebi po mednarodni obsodbi zločinov totalitarnih komunističnih režimov.

Dejanja te vrste kažejo na stanje duha in etičnih načel dela občestva v republiki Sloveniji in v posmeh vsem žrtvam komunističnega totalitarizma. Pri tem ne mislimo samo na tisoče pobitih med vojno in po njej,

temveč tudi na žrtve političnih procesov, Golega otoka in vse druge, ki so desetletja doživljali krivice, zapostavljanje in izključevanje samo zato, ker idejno, nazorsko in politično niso bili »na liniji partije.«

Vsako poveličevanje nosilcev režima, ki ni deloval kot pravna država in v katerem so se hudo kršile človekove pravice, pomeni tudi kršitev temeljnih demokratičnih ustavnih vrednot.

Končni cilj tovrstnih spominskih prizadevanj, mora biti narodna sprava, ki bo temeljila na resnici.

Komisija Pravičnost in mir pričakuje, da se bo odkrivanje in obeleževanje prikritih grobišč nadaljevalo z vso prizadevnostjo doslednostjo, ki jo zasluži komisija, hkrati pa poziva vse, ki so zato pristojni, predvsem pa uredništva najrazličnejših glasil in spletnih portalov, da preprečuje tako imenovani sovražni govor, ki je bistveno povezan s totalitarnimi ideologijami, nanje spominja in jih oživlja, hkrati pa preprečuje procese sprave, medsebojnega spoštovanja in prijaznega sožitja med različno mislečimi in verujočimi. Prizadevanje zanje je naša dolžnost in v njih je tudi naša prihodnost.

Zlata Krašovec

PRESEDNIK VSEH

Odločitev predsednika države Danila Türka, da visoko državno odlikovanje podeli šefu nekdanje Udbe Tomažu Ertlu kaže, kako globoko je Slovenijo zajel proces restavracije komunizma.

Predsednik je v obrazložitvi izpostavil Ertlovo vlogo pri preprečitvi »mitinga resnice« leta 1989 ki je nihče ne zanika, ki pa ni v ničemer izjemna, saj je šlo le za izpolnjevanje tistega, o čemer se je takratni politični vrh že dogovoril. Ob tem ne gre pozabiti – kakor je pozabil Türk – da je dogodek na katerega se sklicuje predsednik, prej izjema kot pravilo v Ertlovi poklicni karieri.

Ertl je bil vodja najvišjega represivnega organa, ki je imel ključno

vlogo pri teptanju človekovih pravic in osebne svobode. Aktivno je bil vključen v izvajenje navodil nedemokratičnega sistema - represivnih ukrepov proti političnim nasprotnikom doma in v tujini. V nobenem trenutku ni podvomil o nedemokratični naravi represije, ki so jo izvajali njegovi podrejeni. Nasprotno – aprila leta 1988 je na sestanku v Tacnu kar naravnost povedal, da je bilo v Sloveniji tedaj več represije, kot kjer koli v Jugoslaviji, in da jo bo treba postopoma uporabiti še več.

Türkova poteza je sprožila nasprotovanja zlasti v krogih ljudi, ki so pred dvema desetletjema v nekaterih razmerah utirali pot demokratičnim spremembam. Slišali smo celo pozive k predsednikovem odstopu. Nanje je Türk odgovoril samozavestno, poudaril je, da teh pozivov ne jemlje resno in jih je ocenil za čustvene. Pohvalil se je, da je bil demokratično izvoljen in da zastopa vse Slovence.

Mar res? Če je to o resnica, potem ni daleč čas, ko se bo uresničila v satirični obliki zapisana napoved, ki jo je v rubriki Rolanje po sceni objavil predsedniku sicer naklonjeni tednik Mladina. V njem smo lahko prebrali »novico«, kako naj bi se France Popit Jokl odločil za gladovno stavko pred predsedniško palačo, saj je po odlikovanju Ertla le še on brez odličja.

S predsednikom, ki se je pohvalil kako »zastopa vse državljane«, žal ne delim mnenja glede tega, kaj naj bi to pomenilo.

»Zastopati vse državljane« po moje pomeni truditi se za tisto, kar povezuje. Odlikovanje Ertla pa nas – podobno kot Huda jama – razdvaja.

Ob predsednikovem zatrjevanju, da »zastopa vse državljane« v globini srca marsikdo pomisli »mene pač ne.«

Še nekaj takih potez predsednik, pa bodo začeli ljudje to tudi javno izpovedovati.

TOTALITARIZMI

Nekdanji pravosodni minister dr. Lovro Šturm je dejal, da so v Sloveniji edini med evropskimi narodi doživeli vse tri totalitarizme v 20. stoletju. Poudaril je, da je od teh treh zločinskih sistemov, komunizem pri nas trajal najdalje, zaradi česar je naša tranzicija, oz. prehod v demokracijo postopna.

Znanstveni posvet o totalitarizmu v 20. stoletju

Uvodničarji na posvetu o totalitarizmu:

dr. Lovro Šturm, mag. Andreja Valič in Jože Dežman (Foto: I. Ž.)

Spomnil je na nekatere odločbe ustavnega sodišča, s katerimi so odpravili nekaj komunističnih pravnih norm, ki so kršile človekove pravice. Naštel je tudi vrsto dejavnosti, s katerimi so v obdobju, ko je bil minister v Janševi vladi, okrepili demokratične procese.

Na posvetu je kot gost sodeloval Nikolaj Tolstoj, ugledni angleški zgodovinar, avtor zgodovinskih knjig, o drugi svetovni vojni, ki je med prvimi opozoril na britansko prevaro izročitve domobrancev komunistom.

Kriminalist Pavle Jamnik je v predavanju *Zavedanje zločina* opisal dvajsetletno delo policije pri preiskovanju povojnih pobojev. Glede najnovejšega dogajanja je dejal, da je kriminalistična policija do oktobra opravila več kot 150 informativnih razgovorov in ji je uspelo vsaj delno rekonstruirati dogajanje ob izvedbi in med izvedbo poboja v rudniku Barbara pri Hudi Jami

Uredništvo

DA NE POZABIMO ... (nadaljevanje)

Živeti hočemo

Narodno zavedni Slovenci, posebno najbolj ogroženi fantje in moške, so poskušali z odporom proti nasilju. Zbirali so se v nočeh za vasjo ali pod gozdom, ter čakali na nasilnika, da ubranijo življenja in imetje.

Organiziran odpor

Slovenska zaveza je organizirala prvi ilegalni odred, z namenom, da zbira ogrožene fante pred okupatorjem in domačimi nasilniki ter štiti vasi in domove pred krajo.

Prva Nacionalna enota je odšla na teren 17. maja leta 1942. Pred odhodom jo je Mihajlovičev zastopnik za Slovenija major Novak spremljal z besedami:

»V vas so uprte oči zatiranega naroda. Vaša pot bo težka, posebno zaradi partizanskih enot, ki so v gozdovih. Izogibajte se borbe z njimi, če pa boste napadeni, sprejmite borbo v obrambo, nato se premaknite. Tudi izven OF ima narod pravico živeti.

Ne izzivajte okupatorja na škodo naroda.

Z vami je narod in Bog!»

Prvi razpoznavni znak enote je bil »Lastovka Ljubljana«

KP si lasti monopol boja proti okupatorju

V zavesti odpora proti nasilju, ki ga je izvajala partija nad narodom, je ta izdala proglas:

1. »Ustreljen bo vsakdo, ki bo vršil priprave za formiranje kakršnihkoli oboroženih trup, izven partizanskih, glavnemu poveljstvu podrejenih čet.

2. »Ustreljen bo vsakdo ki bo s kakršnimkoli dejanjem pripravljaval bratomorno vojno in s tem pomagal okupatorju.

KP se z nasiljem utrjuje. Terenci (vaški zaščitniki)

Da bi KP varovala redne grupe po gozdovih ter dobila ves nadzor po vaseh in mestih je ustanovila »vaško zaščito«.

V vsakem kraju je poiskala ali določila zaupne osebe, ali jih privabila z obljubami o povojnem blagostanju, da so zbirali denar za partizane in prostovoljce za v partizane.

Vaški zaščitniki niso ščitili vasi ne pred okupatorjem, ne pred partizani, temveč so ščitili partizane v gozdu. Bili so oči in ušesa partije. Terenci so javljali partizanom vse kar se dogaja v vasi: kdo je zanesljiv za OF, kdo ugovarja, kdo je proti. Določili so pri kateri hiši, ki ni bila za partizane se izvede »rekvizicija«, (kraja živine, denarja, živeža in vsega kar jim je prišlo pod roke.) Terenci so določevali katere osebe v vasi so nezanesljive, sumljive ali celo proti. Take osebe so bile na listi za »likvidacijo«.

Sklicevali so mitinge v skritih gozdnih jasad kjer so prisegali zvestobo OF, Stalinu in sovjetski zvezi. Besedilo prisege je bilo nekako takole:

»Da bom podpiral osvobodilno fronto pod sposobnim vodstvom KP slovenskega naroda, ki se bori za svobodo delovnega ljudstva proti fašizmu in domačim izdajalcem. Po potrebi sem na razpoloženju OF, ki bo v skupni borbi z zmagovito sovjetsko ljudsko armado priborila svobodo narodom!«

»Smrt fašizmu!« Je končal partizan komisar z dvignjeno pestjo. »Svoboda narodu!« so potrdili navzoči partizani in terenc. »Slabo gre narodu,« so zamrmrali vaščani.

Komunistična izdaja

Ker je partizanskim enotam manjkalo sposobnega oficirskega kadra, so vabili bivše jugoslovanske oficirje, ki so jih Italijani pustili na svobodi, da se jim pridružijo v gozdovih. Odziv je bil vse preje, kot zadovoljiv. Partija se je poslužila izdaje, da se jih je iznebila.

Po prejemu osebnih podatkov in stanovanja je poslala ponovni poziv vsem – to pot po uradni pošti, ki je bila nadzorovana po okupatorju. Ta je z lahkoto aretiral vse in jih poslal v internacijo.

KP se je iznebila nasprotnika, okupator tudi.

Talci, interniranci

Ker tudi nasilne mobilizacije po vaseh niso imele uspeha kajti prisilni mobiliziranci so kmalu pobegnili iz gozdov, so partizani ubrali drugo taktiko. Ubili so okupatorjevega vojaka iz zasede, ali zažgali kak važen objekt (del papirnice Vevče). Okupator je obkolil vas ali celo občino. Nekaterim moškim se je posrečilo zbežati v gozd, bili pa so plen partizanov. Drugi so čakali doma in bili plen okupatorja za internacijo ali za talce. (Preko 800 moških so gnali na Rab iz občin Dobrunje in Dev. M. v Polju.

Štajerski bataljon

Ker se je partizanski teror stopnjeval, po drugi strani pa ni bilo enotno-

sti v politični Slovenski zavezi (SLS je hotela svojo vojsko - Slovensko legijo).

Zato ilegalni odred v Gorjancih ni dobil večje okrepitve, da bi se razdelil po večjih krajih Slovenije (Zaupniki SL so odsvetovali fantom po vaseh, da bi se pridružili ilegali, ker je še prezgodaj. KP pa se je zaklela z uničenjem ilegalnega odreda in nanj priganjala partizanske enote, da je bil ta v stalnih bojih in premikih. Da se je zavaroval, se je za teden dni umaknil v neznano. Potem se je pojavil drugje in se odzval sestanku partizanskih organizatorjev v Gaberju pod Gorjanci, »da prihaja novoustanovljena močna grupa štajerskih fantov«.

Partizanski veljaki so zaupali ukani in odred poimenovali »Štajerski bataljon«.

Ker je bil vojaško discipliniran (odlično vodstvo aktivnih oficirjev: Vasiljeviča, Kranjca, Tomažiča), je kmalu pridobil zaupanje partizanov ter bil končno »vrhovno sodišče« vsem po vaseh zajetim fantom, z obsodbo likvidacije. (Tudi s temi fanti je naraščal bataljon.)

Da je enota zavzemala strateško vodstveno vlogo, je potrdilo obiska vodstva OF. Za skupne akcije napadov na italijanske postojanke ali kolone, (na Ratežu, Cikavi, pri gradu Poganjci, Smolenji vasi,) je partizansko poveljstvo poverilo načrt in izvedbo napada »Štajercem.«

Dvomi o partizanski avtentičnosti pa so se pojavili ob obiskih posameznih partizanov, ko »Štajerci« nismo pozdravljali s stisnjeno pestjo, triglavko z zvezdo smo nosili za pasom, pred jedjo smo molili! Ni bilo psovka proti duhovnikom, nismo grozili »izdajalcem«. Dvom so povečali tudi ljudje po vaseh, ko so nas imenovali »beli partizani.«

Če ne bi komunistični partiji strah prešel v kosti, ob spoznanju, da smo nekoliko drugačni, bi zgodovina slovenskega naroda ne bi bila tako težka in tako krvava.

Šele po tretjem, največjem zahrbtnem napadu na Nacionalno ilegalo, je ta resno odgovorila z proti napadom, kar je bilo zanj življenjskega pomena. Povelje, ki je do sedaj veljalo »Izmikajte se bojev s partizani«, je bilo razveljavljeno.

Partizani so hoteli domačega sovražnika in bratomorno vojno, da so se izognili nevarnejšega okupatorja.

Grčarice

V vasi Grčarice se je na poti k Angležem ustavil močan na novo organiziran četniški odred, da bi počakal srbske četnike, ki so prihajali iz Like.

Dobro oboroženi partizani z italijanskim topniškim orožjem in topničarji Italijani so napadli Grčarice. Ko je bila vas že delno porušena in v ognju ter ob mnogih težkih ranjencih, se je posadka vdala, z partizanskim zagotovilom, da ne bo primera sile.

Takoj po vdaji so ranjence postrelili kar tam v vasi, ujetnike pa odvedli v Ribnico in Hrovačo, kjer so jih likvidirali, nekatere pa pustili še do sodne farse v Kočevju.

Turjak

Ker je bilo zaupanje protikomunistov v zaveznike slepo, so Vaške straže po zlomu Italije (8. 9. 1943) zapustile postojanke po vaseh in odšle zaveznikom naproti v smeri Reke, kjer naj bi se izkrcale zavezniške enote.

KP ni pričakovala zaveznikov. Nasprotno, če bi se zavezniki izkrkali na jugoslovanski obali, bi jih partizani skupno z Nemci napadli (tajna pogodba med KP in SS, To je bilo povelje Tita, ob grožnjah Churchill.)

Močan del Vaških straž ob Savi in vzhodno od Ljubljane so se ustavile na gradu Turjaku, med tem pa so partizani mobilizirali po vaseh in prevzemali orožje od Italijanov.

V tem obdobju premikov in hitenja je vladalo neko nedogovorjeno premirje, katerega so vsi želeli, posebno protikomunisti so ga skrbno upoštevali.

Podobno kot v Grčaricah je bilo čez 10 dni na Turjaku (po desetdnevem napadu na grad,) kjer je bilo preko 600 VS. Da se je morala

posadka vdati, je prav tako pripomoglo italijansko topništvo, ob popevki Italijanov »Avanti popolo, bandera rosa ...«

Ko je grad začel goreti je ogenj preprečil dostop do vode ter enotnost obrambe. Glavni vzrok predaje pa je bil izdajalec Prajer, ki je napadal-cem po skrivnem rovu pokazal pot v notranjost gradu.

Postojanka v ruševinah in ognju je po pogajanjih pristala na vdajo, pod častnim zagotovilom partizanov, da lahko vsi predani odidejo na svoje domove.

Vojake, ki so prihajali iz gradu so partizani vezali na dolge vrvi. Ranjence pa, ki so bili v bolniškem prostoru je politični komisar zapo-vedal, da se priplazijo ven, kjer je postrelil enega za drugim. Ujetnike, kar jih niso že med potjo pobili, so odgnali v kočevski grad, k onim iz Grčaric ...

Šestnajst so jih obsodili na sodni farsi da so pokazali ljudem, kako pošteno delajo, preko 600 pa so jih pobili v Jelendolu, Mozlju in Mali gori nad Ribnico.

Zanimiva pa je prisega (v skrajšani vsebini) teh borcev, predno so pristali na vdajo:

»Vsi kot eden prisegamo pri Vsemogočnemu Bogu, če bo nasprotnik naš brat tudi sedaj prelomil dano besedo, bo tisti, ki bo ostal nadaljeval boj in nikdar več ne bo verjel verolomnemu nasprotniku!«

Sveti Urh

Prostovoljci Sostra, Sv.Urha in Bizovika, ki niso hoteli ostati v Turjaku, so se vrnili pod poveljstvom Lojzeta Dežmana v gozdove Bizovika in Sv. Urha, da zavarujejo okoliške vasi, katerim so grozili vaški terenci, ki so se pajdašili z gestapovci, kateri so prišli z nemško enoto na lju-bljanski blok. Pozneje so fantje »oprezno« zasedli bivšo postojanko na Sv. Urhu. Pravim oprezno, ker je bila tudi v Dev. M. v Polju skupina Nemcev. Stalne patrulje so posvečale vso pozornost v to smer. Sovražstvo do partizanov ob vseh nepričakovanih dogodkih in nujnih srečanjih je splahnelo. Tedaj še ni bilo znana, usoda Grčaric in Turjaka.

Po zmagi nad Turjakom so se partizanske brigade formirale za pohod

na Ljubljano. Cankarjeva, Tomšičeva in novo ustanovljena Ljubljanska brigada so imele smer po dolini Pugleda. Ovira jim je bila postojanka Sv.Urh, za katero so bili prepričani, da jo bodo mimo grede pometli.

Postojanka je štela 35 fantov. Nekateri že starejši vojaki so bili po domovih. Ob času napada je bila odsotna patrolja in poveljnik Dežman, ki je moral službeno v Ljubljano.

Ker so bili partizani gotovi zmage, so napad pričeli ob treh popoldne. Na naše veliko začudenje, zakaj napad, ko je vendar premirje? Morda je pomota.

Vojaki so čistili orožje pred postojanko. Na južnem koncu izza njiv so vstali partizani z čez roko obešenimi puškami, hiteli proti nam v strelnem redu in vpili: »Ne streljat, ne streljat smo vaši!« Vsi smo uprli pogled preko njiv, nenavadni prizor je bil sumljiv. Dobro, da so bile njive dolge. Zakaj v strelnem redu, kam se jim mudi, zakaj to vpitje?«

Bil je razočarano nepričakovan trenutek, proti nam hitečih vojakov z čez roko obešenimi puškami.

Ko so pritekli nekako na 50 metrov, se mi je posvetilo. Zaupil sem na vse grlo: »Ogenj!« in vsa vrsta je obležala na njivi. Takoj so se oglasili mitraljezi in minometalec za robom.

Kot bi trenil so bili fantje na svojih položajih. Na močan ogenj branilcev za robom in nekaj drznih rafalov je bil prvi val napadalcev odbit. V ponovnih zagonih so bili partizani previdnejši. Obstreljevali pa so z brzostrelkami in minometalcem, da so drobci kamenja na pokopališču špricali na vse strani. Boj je trajal do podvečera. Branilcem je že primankovalo streliva.

Med tem se je vračal poveljnik, naletel na našo patroljo in z njo udaril napadalcem v bok. Nastala je zmešnjava med partizani in preplah. To smo povečali z izpadom in sledili bežečim partizanom po gozdu.

Na bojišču je obležalo 36 partizanov in dve partizanki.

Nekatere mrtve so domačini z Dolenjske odpeljali v svoje vasi, ostale padle pa smo pokopali na robu gozda. V večjo jamo smo nastlali suhe mrve in jih pokrili. Grobove smo zaznamovali s križi.

DOMOBRANSTVO

Iz ognja žrtev in krvi, je divizijski general Leon Rupnik ustanovil novo – domobransko vojsko. Njena borbenost, posebno udarnih bataljonov je praktično pomedla s partizanskimi brigadami.

Slovenija je spet zadihala s polnimi pljuči ob razpadajočem nacizmu in pobeglim partizanom. Toda slepota zahodnih zaveznikov je pristala Stalinovi zahtevi in postavila Tita v Beograd, od koder so mobilizirani oddelki Srbov, Hrvatov Bosancev, Bolgarov, Romunov in Sovjetov zasedli vso Jugoslavijo in s tem prinesli novo sužnost in množična grobišča Sloveniji.

Domobranska prisega

Ker so se na frontah umikajoči Nemci bali zarot in zahrbtnih napadov, so tudi od domobranskega poveljstva zahtevali neko garancijo.

Dejanski boj je bil proti komunizmu. Z Nemci pa je bil nedogovorjen pakt nenapadanja, do nadaljnega. To je videl in vedel vsak domobranec. To je vedel vsak Nемеc. To so razumeli Slovenci, ki so odklanjali vsako nasilje. (Ne da bi enega tirana zamenjali z drugim! Zato se je borila partija) To stanje je bila neka taktična nuja. Zato je bila tudi prisilna prisega taktična nuja.

Domobranci so prisegli pri Bogu, da se bodo borili z Nemci, (**ne za Hitlerja!**) proti komunizmu in njihovim pomagačem. Kajti nacizem in fašizem sta bila v razsulu, komunizem pa je prodiral in skušal zavojevati Evropo. Čas je pokazal, da se niso motili.

Domobranci so vedeli, in bili veseli, da bo okupator odšel. Toda komunist pa bi ostal in zaslužnjil narod za dolgo!

Domobranci so prisegli pri Bogu za Slovenijo, ob slovenski zastavi, s slovenskim poveljstvom, na slovenski zemlji!

Nihče domobrancev se ni bojeval v nemških vrstah, na tuji zemlji in za Hitlerja. Domobranci so imeli na čelu slovenske znake – zastavo in grb.

Nihče zaradi domobranske prisega ni bil preseljen, zaprt ali preganjan.

Ljudje so v miru delali in živeli. Če bi izzvali Nemca, še huje, ko je že propadal bi ponorel in strašno bi se znesel nad civilisti.

Ko so Sovjeti in naši komunisti v letih 1939 – 1941 med seboj podpisali nenapadalni akt, so komunisti pri nas vzklikali Hitlerju in stegali desnice v pozdrav. **To naj bi bila tedaj taktična poteza!**

Mi nismo vzklikali Hitlerju in ga pozdravljali, zakaj to ni mogla biti taktična poteza?

Domobranci so v navzočnosti Boga prisegali za Slovenijo, partizani so prisegali Stalinu in Sovjetski zvezi.

Vendar pa je nas čas prehitel. Sprejeti bi morali boj z odhajajočim okupatorjem!

Črna roka

Ker so bile domobranskim enotam prepovedane aretacije aktivistov OF, kjer je bila policija (posebno v mestih), je mnogo terencev in partizanskih aktivistov svobodno izvrševalo svoje vuhunske posle, ob neodločnosti nekaterih članov policije. Bili so celo primeri, da so domobrance javno zaničevali! (Gostilna Kregar v Štepanji vasi – Ljubljana-) Naša aktivnost proti partizanom je bila omejena na prostor

Proti naredbi se ni dalo. Ko so fantje odkrili partizanske aktiviste in uvideli, da je policija pasivna, brez ukrepov ali vsaj opozoril, so posamezniki, ki so bili prizadeti po partizanih, kateri so mu ugrabili in umorili brata ali očeta, sestro, mater, prijatelja. Ali bi mogel kdo biti pasivem v tem stanju?

Ob tej bolečini je postajal nemiren.

Odločil se je proti naredbi in jih maščeval.

V času ekstaze in lastne nevarnosti ne presojuje vsi enako. Kdor ni trpel podobne bolečine, je težko razumel sorodstvo krvi.

»Ni vojna, je revolucija!« so trdili komunisti.

Begunci

Po sklepu Jaltske pogodbe »treh velikih« – Churchilla, Roosevelta in Stalina je Jugoslavija in z njo Slovenija pripadala sovjetski zoni. Sovjetske čete so vdrle v Jugoslavijo pred umikajočimi se Nemci in v Beogradu postavile na oblast partizana-komunista Tita. Sovjetom so se pridružili bolgarski, romunski, madžarski in avstrijski komunisti, kateri so vsak v svoji deželi razglasili splošno mobilizacijo ter pod varstvom težkega sovjetskega orožja – tankov, topov in letalstva prodirali proti severu – proti Sloveniji.

Slovenski domobranci, četniki in civilisti so se umikali pred divjimi hordami boljševikov.

Glavnina vojske in civilistov se je ustavila na Vetrinjskem polju pred Celovcem.

Domobranci so položili orožje pred Angleži z zagotovilom, da prejmejo popolnejšega, ko jih prepeljejo v Italijo – Palmanovo. Tam jih na novo oborožijo.

Močne enote pa so odšle direktno v Palmanovo, kjer so se prijateljsko srečali z zavezniki.

Iz tega ozemlja ni bil vrnjen noben vojak ne civilist. Taborišča za vojake so bila: Palmanova, Chesena, Forli do septembra leta 1945. Po tem datumu so jih preselili v Eboli.

Civilna taborišča so bila: Monigo, Forli, Servigliano Senegalia, Bagnoli, Iesi. Trani. Po vseh taboriščih so se Slovenci organizirali, prav tako kot v Avstriji, z razliko, da v Italiji niso trpeli lakote, ne prisile s strani Angleške vojaške uprave.

Slovensko gimnazijo je vodil gospod ravnatelj ljubljanskega učiteljskega, Ivan Pregelj. Nekaj dijakov je odšlo na višji študij v Rim ali Madrid. Iz Avstrije pa so odšli v Graz.

Vetrinje

Polje južno od Celovca je bilo veliko človeško mravljišče. Domobranci in nekaj odredov četnikov so si postavljali šotore v vzornem redu. Na drugi strani poljske poti, pa so si civilisti urejali s plahtami, dekami in smrekovim lubjem svoja zasilna bivališča. Povsod pa ja vladal red in

disciplina. Kljub brezpravnemu položaju in razočaranju nad zavezniki, je v vseh gorelo upanje na skorajšnjo osvoboditvijo novega tirana. Vera v zaveznike, ki je že skoraj splahnela se je počasi znova utrjevala. Domobransko vojaško poveljstvo je v taborišču oklicalo mobilizacijo za vse orožje sposobne moške.

Pokol ranjencev

Ranjeniški transport, ki se je umikal iz Ljubljane po gorenjski progi, brez zaščite, so partizani zajeli na Lescah po predhodnih manipulacijah železničarjev.

Ves bolniški štab z dr. Graparjem na čelu, zdravnikom Valentinom Meršolom in družino, domobranski sodni odsek z stotnikom Capudrom in družino ter nekaj ordonancev, dve bolniški sestri in lažji ranjenci, ki so mogli hoditi so se pod vodstvom ranjenca, častnika Korošča umaknili, predno so pridrvele partizanske tolpe.

Težje ranjeni domobranci, s kuratom Jenkom Janezom in bolničarkama sestri Mrak, so ostali z ranjenci na vlaku.

Partizani so vlak zasegli in ga napatili na Blejsko dobrovo, od tu pa nazaj v Ljubljano, kjer so ranjence v vojaški bolnišnici zmetali na tla pod šupo. Tu so jih imeli nekaj dni brez hrane, vode in vsake oskrbe. Mobilizirana dekleta domobranskih družin, ki so morala streči ranjenim partizanom, so jim skrivaj prinašala kruha in vode.

Po nekaj dneh so jih nametali na tovornjake in jih odpeljali proti Podutiku, kjer so jih zmetali v naravno nad 30 m globoko brezno.

Po nekaj tednih pa je voda v studencu izpod hriba, začela teči krvava.

Na povelje Mačka so morali nemški vojni ujetniki izvleči trupla iz brezna in jih zasuti spodaj pod Hribom. Ujetnike – grobarje so nato partizani pobili.

Nekaj tovornjakov ranjencev pa so odpeljali v Iško grapo in jih tam ob poti postrelili. Enako so umorili tudi kurata Janeza Jenka, bolničarki sestri Mrak pa so bile deležne poniževanja, zaničevanja in dolgoletnih vsemogočih zaporov.

nadaljevanje sledi

JOŽE DEŽMAN

NI VEČ NEDOTAKLJIVIH

Po porušenju berlinskega zidu se je začelo več procesov, med njimi je posebno pomembna uveljavitev načela, da tudi zmagoviti vladarji odgovarjajo za svoje zločine.

Broz Tito je zmagal v državljanski vojni izključno s pomočjo Stalina, zato je dobil na sodišču zgodovine prostor ob Hitlerju. Po zmagi ni poznal milosti. In prav brezumno klanje in izvrševanje njegove krvavega revolucije, postavlja Tita pred sodišče zgodovine. Titove žrtve v Sloveniji sedaj odkopavamo in dostojno pokopavamo.

Gost na posvetu je bil britanski zgodovinar Nikolai Tolstoy; z njim se je pogovarjal Jože Dežman (Foto: I. Ž.)

V tem procesu obsojanja totalitarnih in diktatorskih režimov se oblikujejo novi pogledi in nova vrednotenja zgodovine. V tem evropskem procesu je Slovenija odigrala pomembno vlogo z organizacijo prvega posveta o zločinih totalitarnih režimov 8. aprila leta 2008 v Bruslju.

Po tem je bila sprejeta še vrsta dokumentov, ki obsojajo te zločine. Letos je bil ob obletnici pakta Hitler – Stalin organiziran še en posvet, ki ga je začel predsednik evropskega parlamenta Busek in končal podpredsednik evropske komisije Barrot, odgovoren za pravico, svobodo in varnost EZ.

Organizatorji so omogočili, da smo izpostavili slovensko sedemletno izkušnjo s fašizmom, nacionalsocializmom in komunizmom in predstavili naše velike napore, ki jih vlagamo v preseganje bremen totalitarne preteklosti.

ALPE – JADRAN

Ko je leta 1918 razpadla Avstro-Ogrska, se je že v tako zapletenih mednacionalnih razmerah začelo divje vrenje. Šest narodov se je borilo za omenjeno ozemlje. Meja z Avstrijo je zaznamovana s koroškim plebiscitom. Meja z Italijo pa z rapalsko pogodbo.

Po drugi svetovni vojni se napetosti na mejah z Avstrijo in Italijo urejajo še dolga leta. Današnja trenja s Hrvaško, dokazujejo, da med Alpami in Jadranom še vedno trajajo procesi razpadanja velikega imperija.

Prav te nadnacionalne napetosti so kotišče skrajnih ideologij. Mejni fašizem v Italiji, mejni nacionalizem v Avstriji in slovenski komunizem, so skrajno zaostrene oblike rasno in razredno šovinističnih politik. Ali jim bomo lahko dali skupni imenovalec? Lahko – Krvav zločinski totalitarizem

Omenimo samo dva vodilna akterja s slovenskimi koreninami.

Odilo Globočnik je po rodu starega očeta iz Tržiča, rojen je bil v Trstu. Nacionalsocialistično kariero je začel leta 1931 na Koroškem. Leta 1938 je postal gaulaiter Dunaja, leta 1939 pa je bil premeščen na Poljsko. Napredoval je v brigadnega vodjo SS in generalmajorja. Vodil je akcijo Reinhard v kateri so pomorili okoli 1,7–1,8 milijona Judov ter naropali za okoli 178 milijonov rajshmark različnega blaga. Po

kapitulaciji Italije je bil premeščen v operacijsko cono Primorje, kjer je pustil za sabo krvavo sled tudi na slovenskih tleh. Zastrupil se je po aretaciji 31. Maja 1945.

Globočnikov komunistični antipod je Josip Broz. Po materi Slovenec, se je z izdajo najožjih sodelavcev (in tudi žena) v stalinističnih čistkah povzpel na čelo komunistične partije Jugoslavije.

Njegovi najbolj radikalni stalinistični sopotniki so bili prav Slovenci: Kardelj, oba Kidriča, Maček, Ribičič. In prav na slovenskih tleh je pomladi leta 1945 ta stalinsko-satanski rod zaznamoval polja in gozdove, prizorišča najhujšega zločina po drugi svetovni vojni v Evropi.

V Sloveniji imamo poleg množice tistih, ki bi jih lahko posvetili v mučence, še mnogo takih, ki so dokazali kako velika je človekova sposobnost preživetja.

Vsi ti naj bodo naši vodniki čez še ne čisto podrte zidove preteklosti.

Ivo Žajdela

BIL JE ŠKOF TREH SLOVENIJ

Ob 50 obletnici smrti škofa dr. Gregorija Rožmana je bila v ljubljanski stolnici sv. maša. ki jo je daroval nadškof, metropolit mons. Alojzij Uran.

16 novembra leta 1959 se je zaključila življenska kalvarija velikega trpina in doslednega spoznavalca Božjega in cerkvenega nauka dr. Gregorija Rožmana, kakor ga je imenoval njegov naslednik Anton Vovk, ob svojem škofovskem posvečenju 1. Decembra leta 1946.

V nagovoru je dejal nadškof Alojzij Uran in spomnil, da je negativno podobo o njem v slovenski javnosti ustvaril predvsem montirani proces avgusta leta 1946, na katerem je bil ljubljanski škof Rožman pred vojaškim sodiščem obsojen na odvzem prostosti za dobo 18 let in izgubo političnih in državljanskih pravic za dobo 10 let ter zaplembo celotne imovine.

50. obletnica smrti škofa dr. Gregorija Rožmana

Spominu na škofa Rožmana so se prišli poklonit številni Slovenci

(Foto: s. Aleša Stritar)

Tudi od procesa dalje so se tako v strokovni literaturi, kakor v različnih medijih vrstili napadi nanj in izkrivljali njegovo vlogo. Šele v zadnjem času se je vsaj nekaj premaknilo.

Vrhovno sodišče v Ljubljani je 1. oktobra lani razveljavilo sodbo vojaškega sodišča. Okrožno sodišče v Ljubljani pa je 10. aprila leta 2009 odločilo, da se kazenski postopek proti škofu Rožmanu ustavi. Zadnja knjiga *Med sodbo sodišča in sodbo vesti* odkriva celovito podobo njegovega življenja in dela.

Nadškof Uran meni, da je prav, da ob tej priložnosti osvetlimo duhovni lik tega ljubljanskega škofa in so Bogu zahvalimo za vse milosti, ki

Obisk v Argentini

jih je ob njem delil vsemu božjemu ljudstvu, saj ga je božja previdnost na skrivnosten način vodila, da je postal človek treh Slovenij – zamejske, matične in izseljenske.

Reševal je življenja. Spomnil je na čas druge svetovne vojne, ko je škof Rožman še posebej občutil težo svojega položaja in je v adventni pridigi decembra 1943 povedal:

»Vam dragi verniki je božja Previdnost v najtežjih časih, kar jih naš narod doživlja, postavila za škofa mene, brez mojih zaslug in proti pričakovanju. Škofova služba je čuvati in voditi vaše duše, je vedno težka, a v teh časih stokrat težja in verjemite mi, da me teža križa škofovskega silno tare in me v duši žge zavest težke, pretežke odgovornosti. (Udaril bom pastirja in razkropile se bodo ovce črede, Mt 26,31)

Te besede starozaveznega preroka uporablja tudi Jezus zase in za

Naš škof ni mrtev - on le spi - naš oče in vodnik.

Omahnil je steber slovenstva in glava slovenske emigracije.

apostole in njihove naslednike. Udarite pastirja, to je umažite škofa, prignusite ga vernikom, da se bodo obrnili od njega, ga zaničevali kot narodnega izdajalca, kot protinarodno slugo tujih oblastnikov itd., pa se bo čreda razkropila in lahko jo bo ropati in uničiti!»

Še bolj preroško pa je pismo, ki ga je škof Rožman napisal ter zaupal tajniku in vozniku Nandetu Babniku 9. Novembra 1945 in mu naročil naj ga odpre šele po njegovi smrti. V njem je med drugim zapisal:

»Ko sem silno težko sprejel crucis pondus – težo križa ob posvečenju v tistih skrivnostnih urah, je bila moja duša zavita v vihar temnih slutenj – odtod moje škofovsko geslo – tedaj sem se Bogu dal na razpolago, za vse žrtve, ki mi jih namerava naložiti. Edino to sem ga prosil, naj kraljestvo božje v dušah in v zunanjem svetu med verniki škofije ne trpi zaradi moje nesposobnosti in nevednosti nobene škode. Tedaj sem Bogu daroval tudi sledeče: Naj umrjem v zaničevanju ter pozabljen, naj bo moj grob neznan, naj me zgodovina še tako črno in temno slika in naj ostane tak spomin name v zgodovini ali pa naj moje ime čisto izgine in naj se ne omenja nikjer in nikdar več – samo, da bi kraljestvo božje raslo, se utrjevalo v dušah, samo da bi se čim več duš zveličalo«

To so besede dobrega pastirja je dejal nadškof Uran.

Alojz Rebula

»NI NEMOGOČIH POTI«

Je res, da ni nemogočih poti? Ni res. Geslo je demantiral v steni ene od skalnatih pošasti Himalaje prav človek, ki si ga je zapisal v srce, alpinist Tomaž Humar.

Ko sem pretresen bral o tem, se mi je utrnil v spomin Kocbekov stavek, neko podobno zanikanje nemogočnosti v tostranstvu:

»Naskakujemo nebo!«

Danes vemo, kaj so naskakovali.

S to asociacijo niti malo ne mislim zmanjšati objektivnega junaštva velikega slovenskega alpinista, potem ko sem sam poskusil kakšno lažjo steno v našem Triglavu, pa se klavrno izvlekel iz nje. Misel mi gre širše, na duha, ki ga omenjeno veličastno, a retorično geslo izraža. To je duh iz leta 1968 »Fantazijo na oblast!« »Prepovedano prepovedati!«

Svoje končnosti, na katero je nedavno opozorila bolj ateistično kot teistično navdahnjena Spomenka Hribar.

Dejansko je za mislečega človeka ta zavest končnosti boleča. Kako moreš biti končen, vsestransko omejen, če te razganja sla po neskončnem.

In kjer Boga ni, naj bomo bogovi mi: vsemogočni!

Človeška vsemogočnost ...

Kako je z njo bi že na fiziološki ravni imeli kaj povedati naši naočniki, ki jih nosimo, vsi slušni aparati, vse tablete, ki jih dnevno zaužijemo.

Kako je z našo duhovno vsemogočnostjo, bi nam lahko povedal profesor klasičnih jezikov, ki pa za volanom je ničla. In prav tako kot stari Grk si je na jasnem o tem kakšna naj bi bila najboljša družbena ureditev.

Se lahko počutimo vsemogočne v znanosti? Vendar astronomija še ne ve ali je voda na luni?

Niti moderni človek, osvobojen religije, ni vsemogočen. Nasprotno, ves je zasut z dokazi svoje končnosti, krhkosti, minljivosti. Vendar rine naprej, neustavljivo naprej, tudi v nemogoče. Odkod ta večna napomirljivost?

Pač od istega Stvarnika, ki je vsadil vanj slo po neskončnem. Ni hotel, da bi ga ta sla razganjala v slepem iskanju smisla sebe in stvari.

Z dvojnim je postregel človeku: najprej s pisano besedo, nekako tisoč let po njej pa z živo besedo obenem s svojim lastnim Sinom. Ta je do kraja razjasnil sporočilo tisočletne knjige: da se ta sla po neskončnem ne mora izživeti v časnem, v bedi časnega, temveč samo v večnem.

Tudi za Tomaža Humarja šele zdaj sredi sten večne Himalaje, ni nemogoče poti.

Tina Romšak

UKRADENO OTROŠTVO

Puščobni dnevi z melanholijo umirajoče narave vabijo k spominjanju ljudi, ki smo jih imeli radi, a so odšli.

Na sliki pred mano so otroci. Otroci v kolesju časa, nekdaj in danes. Najobčutlivejša človeška populacija. Najbolj trpeča bitja v neusmiljenih vojnah vse do balkanske morije v devetdesetih letih prejšnjega stoletja.

V odkritih in še neznanih zasutjih in zaraslih jamah so tudi kosti mnogih otrok, že rojenih ali ubitih v materinih telesih. Prav njim namenjamo premalo spomina. Njihova življenska usoda je strašno pretresljiva. Neusmiljeno so jim tujci razdirali in požigali domove ter jih izseljevali v koncentracijska taborišča.

Spominjam se sošolcev, prvošolcev iz Gradišča in Kostanja v Tuhinjski dolini. Njihovih žalostnih obrazkov, vprašujočih oči. »*Mamica kam, zakaj?*«

Brez trohice sočutja tistih, ki so bili vsemogočni!

Tisti pa, ki so jih po vojni zamenjali so imeli kamen namesto srca. Otroke so skupaj s starši zagrebli od Sidola do bakovniških njiv pod Kamnikom. Trgali so jih iz materinih naročji na Teharjah ter jih na raznih »Petričkih« vzgajali v življenske sramotilne poražence ali jih s silo krute kazni, zapirali v dimno kamaro, v globoki siloz, brez hrane in vode, na pekoče dvorišče, kjer so morali gledati v sonce, da so omedleli. Vzgajali so jih v sodobne janičarje. Negotovo življenje jim je bilo prezir, psovanje, udarci.

In otroci današnjega časa? Hujša kot finančna recesija je moralni, etični propad današnje družbe.

Vse, kar so bile nekoč vrednote: poštenost, sočutje, zvestoba, iskrenost, čast, je dobilo negativni predznak. Polna so naša usta o otrokovih pravicah, hkrati pa se v imenu boga mamona na vse pretege trudimo, da bi jim ukradli otroštvo, jim ubili sanje, hrepenenje ter jih prebujali v jutra brez iluzij, v dneve porabništva, noči, veseljačenja in uživanja.

OČKA, MAM, KJE STE?

Otrokom so vzeli zaupljivost v varstvo svetega angela varuha, ponujajo jim ekshibicionizem nezrelih osebnosti, patoloških zasvojenec z golo telesnostjo in spolnostjo, sodomskim uživaštvom, omamo, praznino, begom...

Kdo bo spet iskal in našel pobeglo otroštvo naših otrok, če so domovi, ki so postali zgolj prenočišča, hladni? Kdo bo mladim spet obudil upanje in zaupanje, da je lepo in vredno živeti, nenehno iskati svojo pot k cilju, si prizadevati zanj in se naučiti tudi odpovedovati.

Kdo torej sme žalovati? Kdo sme razsojati kaj je žalost, bolečina?

Nihče! Saj ne žalujemo le zaradi nasilnih smrti, poteptanih usod, žalujemo tudi zaradi zatajenih, uničenih idealov, zaradi moralne razsultosti, sprevrženosti, pohojenih obljub. Beseda ni več, kot je bila. Postala je predmet sprenevedanja, manipulacije laži...

Ciril Šonc

TEMNA DEDIŠČINA KOMUNIZMA

V povojnih letih je bila v številnih šolah navada, da so profesorji ob prihodu v razred pozvali tiste učence, ki so v vojni izgubili starše, naj vstanejo. To je bil nazoren primer, ki je želel sirote, ki so zaradi vojne ostali brez očeta ali matere ali celo obeh, povzdigniti v očeh součencev. Na ta poziv sem vstal tudi jaz Šoncev Ciril. Zakaj ne bi?

Očeta so mi ubili partizani sredi vojnega časa, oktobra leta 1943, le poldrugi mesec po mojem rojstvu.

»Sedi, ti nisi sirota!« se je zadržal učitelj nad menoj. Bil sem vedno znova deležen ostrega ukora in še dodatnih šikaniranj, ki so me zaznamovali za vse življenje.

Ne v očeh učiteljev, ne sošolcev, ne oblastnikov in celotne družbe ne takrat, ne desetletja po tem nisem mogel in smel veljati za siroto, iz čisto »preprostega razloga«: mojega očeta so ubili partizani, kar je bilo samo po sebi zadosten razlog, da je veljal za izdajalca. In za take smo potem veljali tudi njegovi otroci!

Mara, Ciril in Mira Šonc so nam zaupali zgodbo svoje družine, ki je oktobra 1943 popolnoma po nedolžnem izgubila očeta Viktorja (Foto: B. Š.)

Likvidacija tigrovca

Pa je bilo v tej obtožbi kaj resnice? Nič!

Cirilov oče Viktor Šonc je bil zaveden Primorec, doma iz Tomaja (rojen aprila, leta 1902). Bil je dejaven nasprotnik fašističnega režima, ki se mu je uprl skupaj z drugimi rojaki somišljeniki, člani znamenitega Tigra. Bil je tesen sodelavec Ferda Bidovca, Franja Marušiča, Zvonimirja Miloša in Alojza Valenčiča, ki so bili obsojeni na smrt na prvem tržaškem procesu. Njihovi usodi se je izognil z umikom v Jugoslavijo, kjer so ga sprva trdo prijeli, saj so menili, da imajo v rokah italijanskega vohuna. Rešila ga je fotografija, na kateri je bil slikan s poznejšimi bazoviškimi žrtvami.

Naselil se je v Novem mestu in se zaposlil v zavarovalništvu. Kmalu mu je tja sledila tudi žena Mara, s katero sta imela šest otrok. Zadnja

dva, dvojčka Ciril in Metod, sta se rodila 8. septembra leta 1943, v času italijanske kapitulacije. Torej to pa je bil tudi čas, ko je Viktor veren mož in ugleden meščan. postal žrtev brutalnega nasilja partizanov.

Prvič so ga komunisti aretirali že, ko so vdrli v mesto, a so ga ob nemškem bombardiranju izpustili.

Nekateri so mu po tej prvi izkušnji svetovali, naj se umakne, saj ga sicer ne čaka nič dobrega. Trdno je bil prepričan, da nima za kaj bežati, v čem bi bila njegova krivda? Poleg tega pa je moral skrbeti za ženo in otroke, dva komaj rojena.

Kljub mirni vesti Viktorja, pa so partizani znova prišli ponj.

Ob nemškem prodiranju proti Novemu mestu 20. oktobra, leta 1943 ko je bilo vprašanje, kaj storiti z zaporniki, je padla zločinska odločitev, po »povelju Vide Rabzelj« pozneje Kulovec, živeče v Ljubljani. (Ona hrani spominsko gradivo zloglasnega vosovskega zločinca Franca Stadlerja-Pepeta).

Viktorja so skupaj s še 16 drugimi zaporniki 21. oktobra leta 1943 umorili. Njegov grob je postal Mihovska jama v gozdu Padež pri Uršnih selih.

Žena in otroci so šele desetletja pozneje izvedeli, kje je ta jama.

Ti dogodki so povezani še z enim spominom. Ob odkritju posmrtnih ostankov v jami se je svojcem približal nek možakar in govoril o svoji krivdi za Viktorjevo smrt. V takratni čustvenosti pretresenosti je šel ta poskus opravičila nekako mimo. Naslednje leto, še preden so ga Šoncevi lahko obiskali je mož umrl. Očitno je to bil novomeški krojač, ki je Šonca po krivem ovadil sodelovanja s četniki.

Vrašamo, kaj bi si, če bi še živel mislil o tem, da je bila njegova kriva obtožba, ki jo je očitno obžaloval, ponovno ponovljena novembra leta 2008 v Večeru

V okviru podlistka partizanskega pisca Frančka Sajeta.

KAKO ZLOČINSKO MOČ IMA PARTIZANSKA LAŽ!

Takšna je bila torej Viktorjeva usoda. In družina? Maj leta 1945 je dočkala brez očeta. Vdova Mara se je odločila, da se z otroki umakne

iz Slovenije. Njihov voz, ki ga je vodil 11 letni sin, se je znašel v koloni, ki je vodila proti Vetrinju.

Na lojtrniku sta zavita v rjuhi ležala leto in pol stara dvojčka. Ko so se vozovi počasi premikali, se je rjuha odvila in zapletla v eno izmed koles. To je slednjič rjuho potegnilo z voza. Mati se je ustrašila, ker je mislila, da je pod kolesa potegnilo tudi otroka. Ustavila je voz in sklenila: »Tudi če nas vse pobijejo ne gremo naprej!« Ta materina odločitev je Šonceve otroke najbrž obvarovala usode otrok s Petrička, saj je mogoče domnevati, da bi se znašla na Teharjah.

Dva povojna meseca najhujših morij so preživeli pri stricu v Krškem, potem pa so odšli v rodni Tomaj. In začelo se je obdobje nasilja, razlaščanja premoženja, šikaniranja z vsemogočimi posledicami.

Prezgodnja smrt dveh bratov zaradi kapi in raka Ciril pripisuje prav trpljenju, ki ga je povzročilo dolgoletno ustrahovanje in grožnje družini. A to trpljenje jih vendarle ni ohromilo. Iz njega danes raste upravičena zahteva po rehabilitaciji nedolžnega očeta in vrnitvi njegovega dobrega imena.

* * *

Ob 20 letnici (9. XI. 2009) podrtja berlinskega zidu sramote, je muzej novejše zgodovine Slovenije pripravil mednarodni znanstveni posvet z naslovom – »Vprašanja in izzivi«. Sodelovala je vrsta zgodovinarjev in poznavalcev, ki so vprašanje pustošenja totalitarizmov v 20. stoletju osvetlili iz različnih pogledov.

Direktorica študijskega centra mag. Andreja Valič je uvodoma dejala, da je padec železne zaves, še bolj pa pridružitve nekaterih komunističnih držav v Evropsko zvezo povzročil soočenje s tragično preteklostjo, ki je ni mogoče zanikati.

ALI STE VEDELI

- Da so Ehrlicha ubili komunisti, ker naj bi bil nasprotoval »narodnoosvobodilnemu gibanju,« tako piše v Enciklopediji Slovenije, (Družina str. št. 23, str. 17.)

Kaj takega lahko samo napiše lažni, rdeči zgodovinar.

V resnici se je Ehrlich boril za samostojno, svobodno Slovenijo; ko je bilo to vprašanje znova aktualno ob osamosvojitvi, so ji komunisti nasprotovali, ko pa je do nje prišlo, so pripisali zasluge sebi.

- 27. aprila leta 1941 naj bi bila ustanovljena OF. Danes imenujejo to dan upora proti okupatorju. Kdo se je takrat uprl, komu?

Ta dan ni bila ustanovljena OF, bila je ustanovljena PIF, (proti imperialistična fronta), proti Anglo-Amerikancem, ki so bili proti fašizmu in nacizmu.

Ne pozabimo, da je 27. aprila 1941 Hitler bil zaveznik Sovjetske zveze.

- Vzemimo še primer »Dražgoške bitke,« ki je ni bilo, bila pa je narodna tragedija, ki so jo povzročili najprej predrzni, potem pa strahopetni komunisti.

Pa se kljub temu hodijo vsako leto norčevati iz Dražgošanov: strašne so posledice opranih možganov!

Kdo naj torej prizna zločin in narodno izdajstvo? Tisti, ki so ga zagrešili, ga ne bodo; tisti, ki ga niso zagrešili, ga ne morejo.

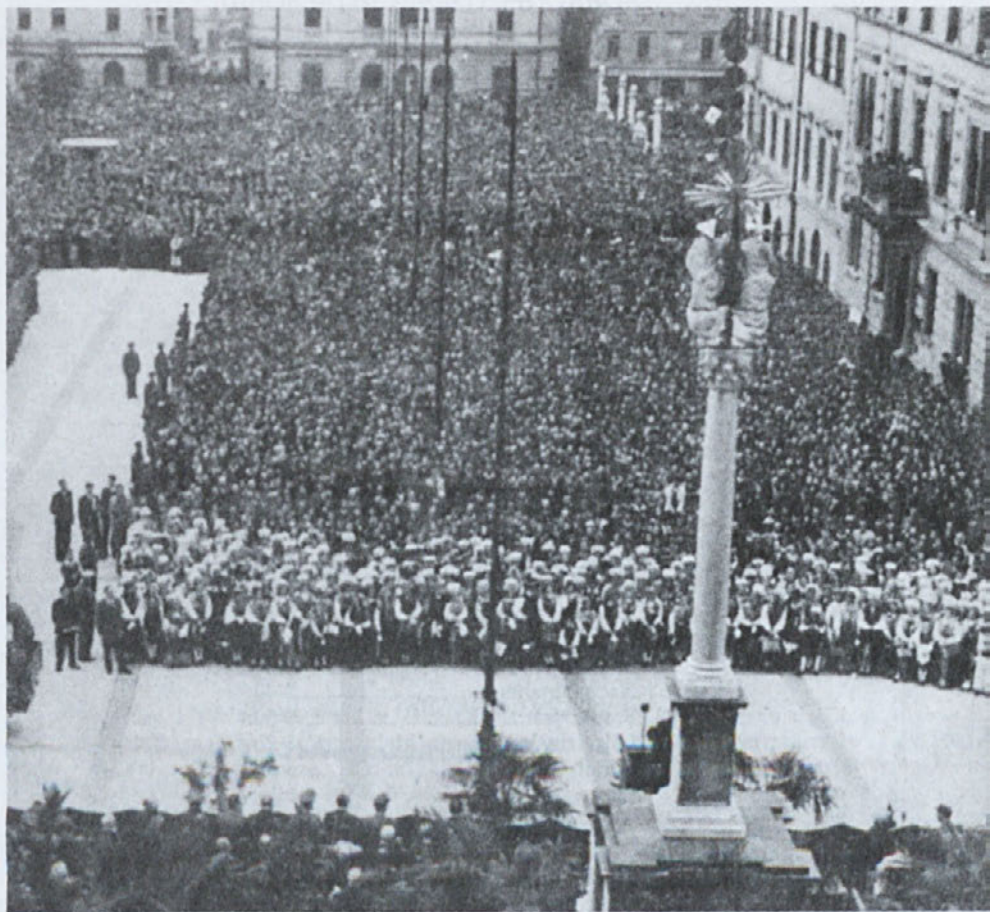
Torej pustimo času čas! Ko se bodo strasti umirile, bo čas prinesel svoje!

Ob Erlichovemu grobu, junij 2000

Obnova in blagoslovitev oskrunjene cerkve sv. Urha dne 17. junija leta 2007

Na mogočnem taboru 30.000 ljudi je Ljubljana dne 29. junija 1944 obsodila komunistično revolucijo.

DAROVALI SO

Tiskovni sklad:

John Hainrihar.....	\$ 30.-
Lilian Sivec.....	\$ 50.-
Nace Omahen.....	\$ 40.-
Mirko Hrovat.....	\$ 20.-
Ljudmila Skerl	
v spomin na očeta.....	\$ 30.-
Frank Hren.....	\$ 100.-
Rudi Merc.....	\$ 10.-

Darovi društvu:

Tone Vogel.....	\$ 20.-
John Hairihar.....	\$ 50.-
Ivan Hauptman.....	\$ 55.-
Karel Zajec.....	\$ 80.-
Milan Zajec.....	\$ 50.-
Rudi Lekšan.....	\$ 10.-
Jožica Jakopič.....	\$ 5.-
Millie Odar.....	\$ 20.-
Frank Dolinar.....	\$ 10.-
Marija Vrhovnik.....	\$ 20.-
Marinka Skubitz.....	\$ 20.-
Lojze Mohar v spomin	
na domobrance.....	\$ 30.-
Nace Omahen.....	\$ 40.-
Frank Hren.....	\$ 50.-
Lojze zupančič.....	\$ 20.-
Rudolph Lukež.....	\$ 30.-

Rožmanov dom

Lojze Burgos.....	\$ 500.-
Janez Zupan v spomin prijatelju	
č. g. A. Pintariču.....	\$ 80.-

Največja sreča je osrečiti druge.

Prisrčna hvala vsem darovalcem. Bog vam povrni v sreči, uspehu in zdravju!

TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov.

TABOR je last zveze DSPB - TABOR

Mnenje Tabora predstavljajo članki, ki so podpisani od Glavnega odbora.

Tabor izdaja konzorcij.

Urejuje in odgovarja uredniški odbor glasila.

• • •

TABOR is the voice
of the Confederation of the United Slovene Anticommunists.

• • •

TABOR es el órgano
de la Confederación de los Anticomunistas Eslovenos Unidos.

• • •

NAROČNINA (letna):

Za Slovenijo in Evropo 20 €.

Za vse druge države 20 USA dolarjev.

• • •

*Dopise, članke, poročila in nakazila
pošiljajte na naslov konzorcija:*

Mag. Ivan Korošec,

Bratov Učakar 90

1000 Ljubljana

Slovenija.

E-mail: ivankorosec@hotmail.com

• • •

Glasilo Tabor ureja uredniški odbor

Tehnični urednik: Andrej Gale

Tiskovna poročila: dr. Peter Urbanc

Konzorcij: mag. Ivan Korošec

Tiskarna: Rudi Mišmaš, Šmarje Sap

Dih večnosti

Nenehno ta dih večnosti,
ki použiva sedanost!
Zmeraj manj me je tukaj
zmeraj manj sem potreba
zmeraj manj sem želja in strast,
zmeraj manj sem snov,
zmeraj manj potrebujem obleko in hrano,
zmeraj manj čutim prostor in čas,
zmeraj manj čakam vračilo za ljubezen
in zmeraj več je potuhnjene bolečine,
ki kaplja v zemljo
in odnaša minljivo po koščkih s seboj.
Po bolečini in bolezni
se ne vračam na stari dom;
odhajam po drobcih in trenutkih,
po minevanju in izgubljanju,
po prepuščanju mesta drugim,
po slovesih mojih bližnjih,
po metanju upanja tja čez,
po prehajanju v notranjost,
po samoti in molku.
Odhajam kakor noč v zarjo,
kakor zaljubljenost v ljubezen,
kakor molitev v čudež,
kakor zrno v kal in bil,
kakor cvet v zreli šad ...
Vse bolj domače odhajam,
in kar je še ostalo,
se mi zdi vse manj moje, kajti
vse bolj čutim domotožje po prihodnosti,
vse bolj me objema dih večnosti,
vse bolj sem v srcu,
vse bolj sem v duši,
vse bolj sem v ljubečih,
vse bolj sem v Ljubljennem!

p. Pavle Jakob